

Předpokládané znalosti ze středoškolské matematiky

1. Matematická logika

Výroky, složené výroky: konjunkce ($\wedge$, a zároveň), disjunkce ($\vee$, nebo), negace výroků ($\neg$ před nebo čárka nad označením výroku), implikace ($\Rightarrow$), ekvivalence ($\Leftrightarrow$), kvantifikátory; co je definice, matematická věty, důkaz.

Příklad výroků:

- výrok u : budu se účastnit výuky
- výrok d : doplním si nedostatky
- výrok z : udělám zkoušku z matematiky

Zapište symbolicky následující složené výroky (předpokládejme, že jsou pravdivé) a rozmyslete si rozdíly mezi první a druhou dvojicí složených výroků:

- 1 a) Když si doplním nedostatky, udělám zkoušku z matematiky.
- 1 b) Zkoušku udělám právě tehdy, když si doplním nedostatky.
- 2 a) Když se budu účastnit výuky a doplním si nedostatky, udělám zkoušku z matematiky.
- 2 b) Když se budu účastnit výuky nebo si doplním nedostatky, udělám zkoušku z matematiky.

Pokuste se rozhodnout o pravdivosti následujících výroků a formulujte jejich negace.

- (a) Všichni přijatí uchazeči se zapíší ke studiu na PřF.
- (b) Úvodního soustředění na Albeři se neúčastní žádný student přijatý ke studiu oboru Biochemie.
- (c) Dvacet přijatých uchazečů oboru Medicinální chemie se zapsalo ke studiu.
- (d) Alespoň dva přijatí uchazeči oboru Biochemie se neúčastní soustředění.
- (e) Všichni účastníci soustředění byli přijati ke studiu na jediný obor.

2. Číselné obory

- N : obor přirozených čísel
- Z : obor celých čísel
- Q : obor racionálních čísel
- R : obor reálných čísel
- C : obor komplexních čísel (viz dále podrobněji)

- R^+ : obor kladných reálných čísel
- R_0^+ : obor nezáporných reálných čísel

Geometrická interpretace absolutní hodnoty čísla je vzdálenost jeho obrazu od počátku a také absolutní hodnota $|a - b|$ je vzdálenost bodů a a b na reálné ose.

- (a) Řešte v R : $|x - 2| = 5$ (Vzdálenost x od 2 je rovna 5; tedy $x \in \{-3, 7\}$).
- (b) Řešte v R : $|x + 2| \geq 3 \Leftrightarrow |x - (-2)| \geq 3$; vzdálenost x od -2 je větší nebo rovna 3; tedy $x \in (-\infty, -5) \cup \langle 1, \infty$.
- (c) Řešte v R : $|3 - x| < 1 \Leftrightarrow |x - 3| < 1$ (protože platí $|a| = |-a|$); vzdálenost x od 3 je menší než 1, tedy $x \in (2, 4)$.

- (d) Řešte v $\mathbb{R}$: $|2x - 8| \leq 2 \Leftrightarrow 2|x - 4| \leq 2 \Leftrightarrow |x - 4| \leq 1$; vzdálenost x od 4 je menší nebo rovna než 1, tedy $x \in \langle 3, 5 \rangle$.
- (e) Řešte v $\mathbb{C}$: $|z - 2| = 5$; vzdálenost z od 2 je rovna 5; rovnici splňují všechny body kružnice se středem $[2, 0]$ a poloměrem 5 jednotek.
- (f) Řešte v $\mathbb{C}$: $|z - 2| < 5$; vzdálenost z od 2 je menší než 5; rovnici splňují všechny body kruhu (bez hraniční kružnice) se středem $[2, 0]$ a poloměrem 5 jednotek.

3. Množiny

Rovnost, průnik, sjednocení, rozdíl dvou množin; kartézský součin množin.

- (a) Určete $A \cap B, A \cup B, A - B, B - A, A \times B$, jestliže je dáno: $A = \{1, 2, 3, 4, 5\}$, $B = \{n \in \mathbb{N}; n \geq 2\}$.
- (b) Určete množinu $C \subset \mathbb{N}$ tak, aby platilo: $A \subset C, C \subset (A \cap B), C \subset B, A \subset C$.

4. Algebraické výrazy a jejich úpravy

Nutno znát (oběma směry):

- $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$
- $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b)$
- $a^2 + b^2$ nejde rozložit na součin!

Doporučeno:

- $a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2)$
- $a^n - b^n = (a - b)(a^{n-1} + a^{n-2}b + \dots + ab^{n-2} + b^{n-1})$
- $a^3 + b^3 = (a + b)(a^2 - ab + b^2)$
- $a^n + b^n = (a + b)(a^{n-1} - a^{n-2}b + \dots - ab^{n-2} + b^{n-1})$ lze pouze pro n liché

Upravte následující výrazy a stanovte podmínky:

(a) $\frac{\frac{a+b}{a-b} - 1}{\frac{a+b}{a-b} + 1}$

(b) $\left(v + \frac{u-v}{1+uv}\right) : \left[1 - \frac{v(u-v)}{1+uv}\right]$

(c) $\frac{7x-1}{2x^2+6x} - \frac{3x-13}{x^2-9}$

5. Kvadratické a jiné rovnice v $\mathbf{R}$

Ekvivalentní úpravy rovnic (přičtení/odečtení libovolného výrazu k oběma stranám rovnice, násobení/dělení nenulovým číslem) nemění množinu řešení rovnice.

Obecný princip řešení mnoha rovnic:

$$r \cdot s = 0 \Leftrightarrow r = 0 \vee s = 0$$

Řešení kvadratických rovnic v $\mathbf{R}$: Rozklad na součin tzv. kořenových činitelů; x_1 a x_2 je možno určit různými způsoby (vytknutím, pomocí vzorce přes diskriminant, doplněním na čtverec, použitím Vietových vzorců, atd.):

$$ax^2 + bx + c = 0 = a(x - x_1)(x - x_2)$$

Nutno znát z paměti vzorec pro reálné kořeny x_1, x_2 kvadratické rovnice

$$x_{1,2} = \frac{-b \pm \sqrt{D}}{2a}, \text{ kde } D = b^2 - 4ac \geq 0$$

Příklad na rozklad doplněním na čtverec s využitím vzorce $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b)$:

$$x^2 - 2x - 3 = (x^2 - 2x + 1) - 1 - 3 = (x - 1)^2 - 2^2 = (x - 1 - 2)(x - 1 + 2) = (x - 3)(x + 1)$$

(a) Rovnice vyšších řádů (postupné vytýkání a rozklad)

$$\begin{aligned} 2x^3 + 3x^2 - 2x &= 0 \\ x(2x^2 + 3x - 2) &= 0 \\ x \cdot 2(x - \frac{1}{2})(x + 2) &= 0 \end{aligned}$$

(b) Rovnice vyšších řádů (substituce)

$$\begin{aligned} x^4 - 3x^2 - 4 &= 0; \text{ subst. } y = x^2 \\ y^2 - 3y - 4 &= 0 \\ (y - 4)(y + 1) &= 0 \quad y_1 = 4, \text{ tj. } x_1 = 2 \text{ a } x_2 = -2 \\ &\quad y_2 = -1, \text{ nevyhovuje} \end{aligned}$$

(c) Rovnice s neznámou v odmocnině (umocnění není ekvivalentní úpravou - zkouška je nutnou součástí úlohy):

$$\begin{aligned} x + 1 &= \sqrt{x + 3} \\ x^2 + 2x + 1 &= x + 3 \\ x^2 + x - 2 &= 0 \\ (x + 2)(x - 1) &= 0 \\ x = -2 \text{ nebo } x = 1, &\quad \text{ale } x = -2 \text{ nevyhovuje původní rovnici,} \\ &\quad \text{řešení je pouze jedno, a to } x = 1. \end{aligned}$$

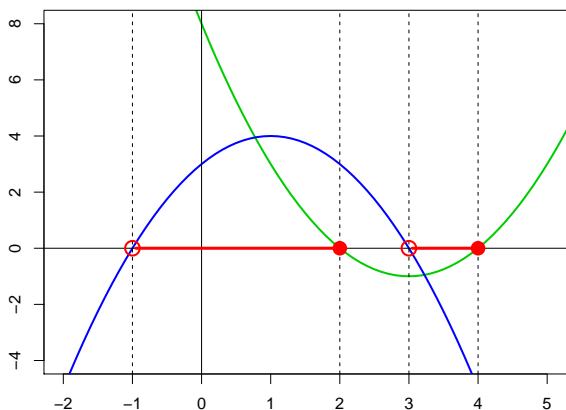
6. Nerovnice

Nutno znát:

- při násobení nerovnice záporným číslem se mění znak nerovnosti v opačný
- $\sqrt{x^2} = |x|$
- pro řešení rovnice $x^2 = 4$ můžeme psát řešení ve tvaru $x_{1,2} = \pm 2$; nelze však použít analogii při řešení nerovnice $x^2 > 4$, kde NELZE psát řešení ve tvaru $x > \pm 2$, ale odmocnit nerovnici, tj. $|x| > 2$ a řešení je $x \in (-\infty, -2) \cup (2; \infty)$.

(a) Příklad řešení nerovnice v R :

$$\begin{aligned} \frac{-x^2-2x+14}{-x^2+2x+3} &\geq 2 \\ \frac{-x^2-2x+14}{-x^2+2x+3} - 2 &\geq 0 \\ \frac{-x^2-2x+14-2(-x^2+2x+3)}{-x^2+2x+3} &\geq 0 \\ \frac{x^2-6x+8}{-x^2+2x+3} &\geq 0, \text{ čitatel i jmenovatel musejí mít stejné znaménko,} \\ \frac{(x-4)(x-2)}{-(x+1)(x-3)} &\geq 0, \text{ nejjednodušší je řešit pomocí grafů obou funkcí} \\ x \in (-1, 2) \cup (3, 4) &\text{ (jmenovatel musí být různý od nuly)} \end{aligned}$$

(b) K procvičení

- $\frac{4x+7}{x+1} > 2$
- $(x+1)^2 > 4$
- $4x^2 + 5x - 6 < 0$
- $\frac{2x^2-x-3}{x^2-2x} \geq 0$

7. Mocniny a odmocniny

Používané vzorce pro přípustné hodnoty a , m , n :

- $a^r \cdot a^s = a^{r+s}$
- $a^r : a^s = a^{r-s}$
- $(a^r)^s = a^{r \cdot s}$

Nutno znát a umět používat označení a úpravy:

- $a^{\frac{m}{n}} = \sqrt[n]{a^m}$
- $\frac{1}{a^r} = a^{-r}$
- $\sqrt{72} = \sqrt{2 \cdot 36} = 6\sqrt{2} \dots \dots$ částečné odmocnění
- $\frac{2}{\sqrt{3}} = \frac{2 \cdot \sqrt{3}}{\sqrt{3} \cdot \sqrt{3}} \dots \dots$ usměrnění zlomku
- $\frac{1}{\sqrt{2}-1} = \frac{1}{\sqrt{2}-1} \cdot \frac{\sqrt{2}+1}{\sqrt{2}+1} = \frac{\sqrt{2}+1}{2-1} = \sqrt{2} + 1 \dots \dots$ usměrnění zlomku

Příklad: Upravte číselný výraz $\frac{3-\sqrt{15}}{\sqrt{6}-\sqrt{3}}$

8. Základní informace o funkcích

Nutno znát pojmy a u základní funkcí umět určit:

- definiční obor a obor hodnot funkce
- vlastnosti funkce (sudá, lichá, periodická, omezená, monotónní, prostá)
- inverzní funkce (používá se označení $f^{-1}(x)$)
- složená funkce

Základní funkce:

- lineární $f(x) = ax + b$
- mocninné $f(x) = x^a$, zejména pro $a \in \{-1, 0, 1, 2, 3, \frac{1}{2}\}$
- exponenciální, logaritmické
- goniometrické
- absolutní hodnota jako funkce

U výše uvedených funkcí je třeba znát jejich grafy a grafy funkcí, které vzniknou odvozením (posun po ose x , po ose y , násobení číslem, změna znaménka, atd).

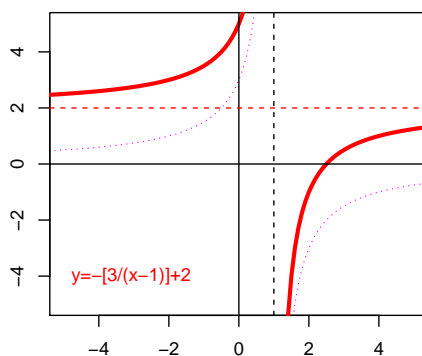
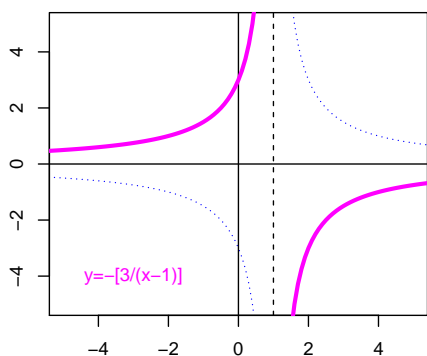
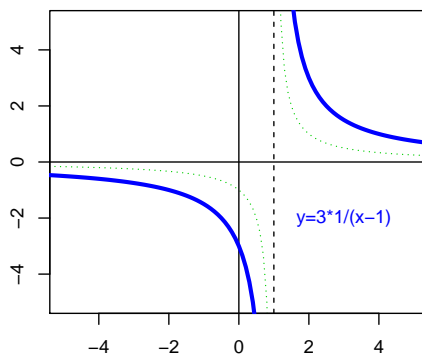
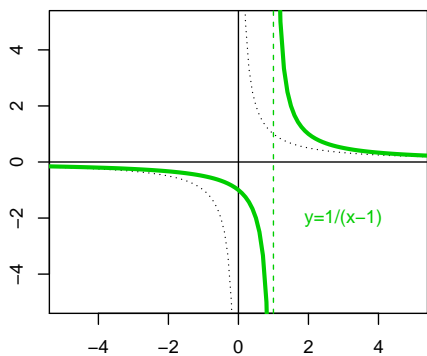
Příklad postupného odvození grafu funkce

$$f(x) = \frac{2x-5}{x-1} = \frac{2(x-1)-3}{x-1} = \frac{2(x-1)}{x-1} - \frac{3}{x-1} = 2 - \frac{3}{x-1}$$

je vidět na obrázku.

(a) Načtněte grafy funkcí a určete jejich definiční obory a obory hodnot:

- $f(x) = x^2 - 4x - 5$
- $f(x) = \frac{2x+5}{x+1}$
- $f(x) = |x^2 - 4x + 3|$
- příklady dalších druhů funkcí následují

9. Exponenciální a logaritmické funkce

Nutno znát:

$$a^y = x \Leftrightarrow \log_a x = y, \quad (a \in \mathbb{R}^+ - \{1\})$$

Další používané vzorce pro **přípustné** hodnoty ($x > 0, y > 0, a, b \in \mathbb{R}^+ - \{1\}$):

- $\log_a(x \cdot y) = \log_a x + \log_a y$
- $\log_a \frac{x}{y} = \log_a x - \log_a y$
- $\log_a(x^n) = n \cdot \log_a x$

Používá se zkrácený zápis $(\log_a x)^2 = \log_a^2 x \neq \log_a x^2$

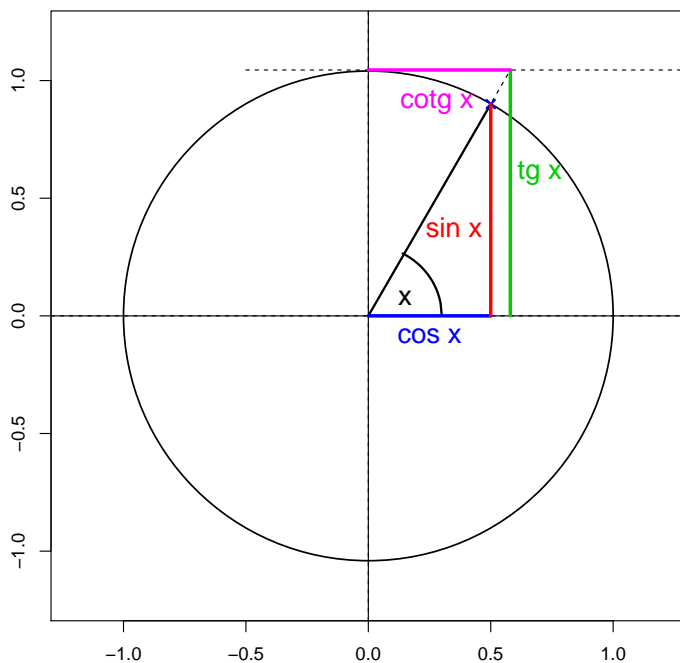
POZOR! $\log_a \frac{x}{y} \neq \frac{\log_a x}{\log_a y}$

Najděte k následujícím funkcím funkce inverzní, určete jejich definiční obor a obor hodnot, načtněte grafy funkce f i f^{-1} :

- (a) $f(x) = 2^{x+3} - 1$
- (b) $f(x) = -2^{x-1}$
- (c) $f(x) = -\log_2(x+2)$

10. Goniometrické funkce

Nutno znát a umět používat následující vzorce, umět využívat grafické znázornění hodnot goniometrických funkcí na jednotkové kružnici:

- $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$
- $\operatorname{tg} x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- $\operatorname{tg} x \cdot \operatorname{cotg} x = 1$

Další používané vzorce:

- $\sin 2x = 2 \sin x \cos x$
- $\cos 2x = \cos^2 x - \sin^2 x$

Používá se zkrácený zápis $(\sin x)^2 = \sin^2 x \neq \sin x^2$

POZOR! $\sin 2x \neq 2 \sin x$

Načtněte grafy následujících funkcí:

- $f(x) = 2 \sin x - 1$
- $f(x) = \sin 2x$
- $f(x) = |\sin x|$
- $f(x) = \sin |x|$

Určete definiční obory následujících funkcí:

- $f(x) = \frac{\sin x}{\cos 2x}$
- $f(x) = \frac{x-1}{2 \cos^2 x + \sin x - 1}$
- $f(x) = \sqrt{1 - \sin x}$
- $f(x) = \sqrt{1 - \operatorname{tg} x}$

11. Analytická geometrie v rovině

Velikost vektoru $\vec{u} = (u_1; u_2)$: $|\vec{u}| = \sqrt{u_1^2 + u_2^2}$

Skalární součin vektorů $\vec{u} \cdot \vec{v} = u_1 \cdot v_1 + u_2 \cdot v_2$; kde $\vec{u} = (u_1; u_2)$, $\vec{v} = (v_1; v_2)$ výsledkem je číslo, ne vektor $(u_1 \cdot v_1; u_2 \cdot v_2)$!!!!

Rovnice přímky p :

- parametrické vyjádření:
$$\begin{aligned}x &= a_1 + u_1 \cdot t \\y &= a_2 + u_2 \cdot t\end{aligned}$$

kde $\vec{u} = (u_1; u_2)$ je směrový vektor přímky p , $A[a_1; a_2]$ je libovolný bod přímky p , parametr $t \in \mathbb{R}$

- obecná rovnice: $ax + by + c = 0$, kde $\vec{n} = (a; b)$ je normálový vektor přímky p
- rovnice ve směrnicovém tvaru: $y = kx + q$, kde k je směrnice (tg úhlu, který přímka svírá s kladnou částí osy x)

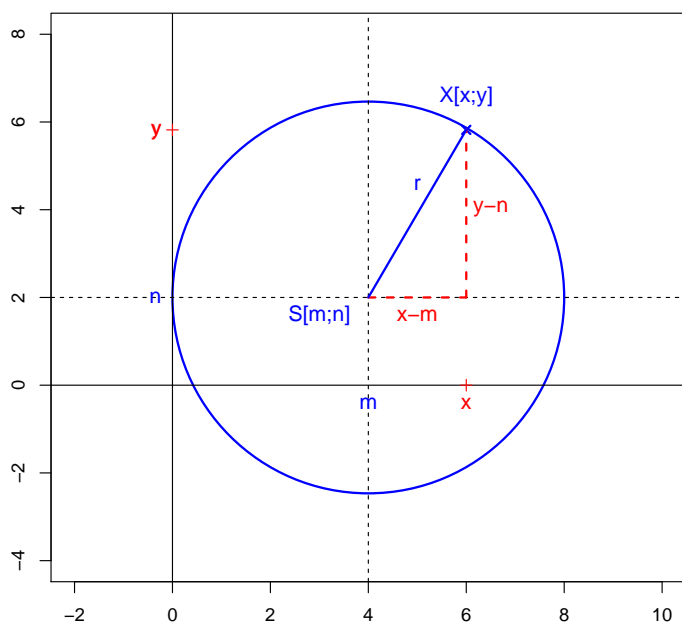
Odchylka vektorů $\vec{u} = (u_1; u_2)$, $\vec{v} = (v_1; v_2)$:

$$\cos \varphi = \frac{\vec{u} \cdot \vec{v}}{|\vec{u}| \cdot |\vec{v}|} = \frac{u_1 \cdot v_1 + u_2 \cdot v_2}{|\vec{u}| \cdot |\vec{v}|};$$

odtud plyne, že nenulové vektory $\vec{u}, \vec{v}$ jsou **kolmé**, právě tehdy když je jejich skalární součin roven nule.

Rovnice kružnice se středem $S[m; n]$ a poloměru r (popisuje vztah mezi souřadnicemi bodů na kružnici):

- ve středovém tvaru: $(x - m)^2 + (y - n)^2 = r^2$
- obecná rovnice kružnice: $x^2 + ax + y^2 + by + c = 0$

Není třeba znát vzorec pro vzdálenost bodu $M[x_0; y_0]$ od přímky $p: ax + by + c = 0$, lze odvodit, resp. vypočítat jinak.

$$v(M, p) = \frac{|a \cdot x_0 + b \cdot y_0 + c|}{|(a; b)|}$$

Jsou dány body $A[1; 2], B[-3; 4], C[-2; -1], D[2; -3], E[1; 0], F[-1; 2], G[0; -2], H[-4; 0]$.

- Určete rovnice přímek AB, CD, EF, GH a jejich vzájemnou polohu.
- Zjistěte, zda trojice bodů ABC (ABD, ABF, AFE, CDE, CDH) mohou být vrcholy trojúhelníku. V kladném případě zjistěte, zda je trojúhelník pravoúhlý, ostroúhlý či tupoúhlý (případně rovnostranný či rovnoramenný).
- Zapište rovnici přímky p , která je rovnoběžná s přímkou IJ a prochází bodem $K[3; 2]$, kde $I[1; 3], J[-2; -3]$
- Zapište rovnici přímky q , která je kolmá na přímku AB a prochází bodem $L[4; 9]$.
- Určete průsečík přímky q s přímkou IJ .
- Vypočtěte vzdálenost bodu $L[4; 9]$ od přímky IJ .
- Vypočtěte vzdálenost bodu $L[4; 9]$ od přímky q .
- Zapište rovnici kružnice, procházející body $P[4; -1], Q[4; 3], R[1; 0]$.
- Zapište rovnici kružnice, procházející body $T[3; 1], U[-6; -2], V[2; -6]$.

12. Analytická geometrie v prostoru

Velikost vektoru $\vec{u} = (u_1; u_2; u_3)$: $|\vec{u}| = \sqrt{u_1^2 + u_2^2 + u_3^2}$

Skalární součin vektorů $\vec{u} \cdot \vec{v} = u_1 \cdot v_1 + u_2 \cdot v_2 + u_3 \cdot v_3$, kde $\vec{u} = (u_1; u_2; u_3), \vec{v} = (v_1; v_2; v_3)$

Vektorový součin vektorů (je zaveden pouze v prostoru) $\vec{u} \times \vec{v} = \vec{w}$, kde $\vec{w}$ v kartézské soustavě platí $\vec{w} = (u_2 v_3 - u_3 v_2; u_3 v_1 - u_1 v_3; u_1 v_2 - u_2 v_1)$. Vektorový součin dvou nenulových nezávislých vektorů je kolmý k oběma vektorům a jeho velikost je rovná obsahu rovnoběžníku vymezeného těmito vektory.

Rovnice přímky p :

$$\begin{aligned} x &= a_1 + u_1 \cdot t \\ y &= a_2 + u_2 \cdot t \\ z &= a_3 + u_3 \cdot t \end{aligned}$$

kde $\vec{u} = (u_1; u_2; u_3)$ je směrový vektor přímky p , $A[a_1; a_2; a_3]$ je bod přímky p , parametr $t \in R$

- v prostoru nelze přímku popsat obecnou rovnicí!**

Rovnice roviny α

$$\begin{aligned} x &= a_1 + u_1 \cdot r + v_1 \cdot s \\ y &= a_2 + u_2 \cdot r + v_2 \cdot s \\ z &= a_3 + u_3 \cdot r + v_3 \cdot s \end{aligned}$$

kde $\vec{u} = (u_1; u_2; u_3), \vec{v} = (v_1; v_2; v_3)$ jsou nenulové nekolineární vektory ležící v rovině α , $A[a_1; a_2; a_3]$ je bod roviny α , parametry $r, s \in R$.

- obecná rovnice roviny: $ax + by + cz + d = 0$, kde $\vec{n} = (a; b; c)$ je normálový vektor roviny α .

Odchylka nenulových vektorů $\vec{u} = (u_1; u_2; u_3)$, $\vec{v} = (v_1; v_2; v_3)$:

$$\cos \varphi = \frac{\vec{u} \cdot \vec{v}}{|\vec{u}| \cdot |\vec{v}|} = \frac{u_1 \cdot v_1 + u_2 \cdot v_2 + u_3 \cdot v_3}{|\vec{u}| \cdot |\vec{v}|}$$

Není třeba znát vzorec pro vzdálenost bodu $M[x_0; y_0; z_0]$ od roviny $\alpha : ax + by + cz + d = 0$, lze odvodit, resp. spočítat jinak

$$v(M, p) = \frac{|a \cdot x_0 + b \cdot y_0 + cz_0 + d|}{|(a; b; c)|}$$

- (a) Jsou dány body $A[1; 2; 3]$, $B[0; -1; 2]$, $C[2; 1; -1]$, $D[3; 4; 0]$, $E[1; 3; 2]$, $F[-1; 1; 0]$, $G[-3; -6; 4]$, $H[3; 0; -5]$.
- Určete rovnice přímk AB , CD , EF , GH a jejich vzájemnou polohu.
  - Zjistěte, zda trojice bodů ABC (ABE , ABF , ACH , ACG , ABH) určují rovinu. V kladném případě запиšte její rovnici (jednak parametrickou, jednak obecnou rovnici) a určete, zda je trojúhelník ABC pravoúhlý, ostroúhlý či tupoúhlý (případně rovnostranný či rovnoramenný) a určete jeho obsah (např. s využitím vektorového součinu).
  - Určete vzdálenost bodu $K[12; -7; 2]$ od roviny procházející body ABC .

- (b) Určete vzdálenost bodu $P[0; -5; 4]$ od přímky p :

$$\begin{aligned} p: x &= 2 + t \\ y &= 1 + 3t \\ z &= 2 - t \end{aligned}$$

- (c) Určete vzájemnou polohu přímky p a roviny α :

$$\begin{aligned} p: x &= 2 + t & \alpha: x &= 11 + r - 2s \\ y &= 1 + 3t & y &= 8 - 2r - s \\ z &= 2 - t & z &= -1 + 2r + s \end{aligned}$$

- (d) Určete vzájemnou polohu rovin α , δ a ϑ . Roviny jsou dány následujícími rovnicemi:
 $\alpha : 2x - 2y + z + 1 = 0$, $\delta : x - 3y + 2z + 4 = 0$, $\vartheta : -x + 2y - z - 2 = 0$
- (e) Určete vzájemnou polohu rovin α , δ a ε . Roviny jsou dány následujícími rovnicemi:
 $\alpha : 2x - 2y + z + 1 = 0$, $\delta : x - 3y + 2z + 4 = 0$, $\varepsilon : x - 7y + 5z + 1 = 0$

13. Komplexní čísla

Motivace zavedení komplexních čísel: umožnění výpočtu druhé odmocniny i ze záporného čísla, aby šlo např. vyřešit každou kvadratickou rovnici (i se záporným diskriminantem).

Označení komplexního čísla z : $z = [x, y]$; $x, y \in \mathbb{R}$; x je reálná složka, y je imaginární složka komplexního čísla. Speciálně $[0, 1] = i$, a platí $i^2 = -1$.

Výraz $x + yi$ se nazývá algebraický tvar komplexního čísla z . Číslo $\bar{z} = x - yi$ je tzv. číslo komplexně sdružené.

Absolutní hodnota komplexního čísla z je vzdálenost bodu $[x, y]$ v Gaussově rovině od počátku a spočteme ji (dle Pythagorovy věty): $|z| = \sqrt{x^2 + y^2}$.

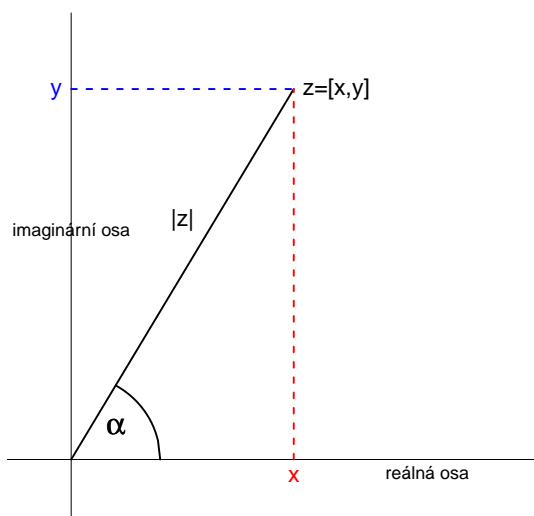
Goniometrický tvar komplexního čísla $z = |z|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$ umožňuje snadný výpočet mocnin a komplexních odmocnin, neboť platí:

$$z^n = |z|^n (\cos n\alpha + i \sin n\alpha)$$

Obrázek ukazuje, jak je možno převést číslo $z = x + yi$ na goniometrický tvar:

$$\sin \alpha = \frac{y}{|z|} \Rightarrow y = |z| \cdot \sin \alpha, \quad \cos \alpha = \frac{x}{|z|} \Rightarrow x = |z| \cdot \cos \alpha$$

$$\text{a tedy } z = x + yi = |z| \cdot \cos \alpha + |z| \cdot \sin \alpha i = |z|(\cos \alpha + i \sin \alpha)$$

Příklady počítání s komplexními čísly: $z_1 = 4 - 3i$; $z_2 = 2 + i$

(a) sčítání (odčítání): $z_1 + z_2 = 4 + 2 + (-3 + 1)i = 6 - 2i$

(b) násobení: $z_1 \cdot z_2 = 4 \cdot 2 + 4i - 6i - 3i^2 = 11 - 2i$

(c) dělení: $\frac{z_1}{z_2} = \frac{4-3i}{2+i} = \frac{4-3i}{2+i} \cdot \frac{2-i}{2-i} = \frac{5-10i}{4+1} = 1 - 2i$

(d) řešení kvadratické rovnice $z^2 - 2z + 2 = 0$ v $\mathbb{C}$:

$$z_{1,2} = \frac{2 \pm \sqrt{4-8}}{2} = \frac{2 \pm i\sqrt{4}}{2} = \frac{2 \pm i \cdot 2}{2} = 1 \pm i$$

Další příklady:

(a) Vypočtete: $\frac{1+3i}{2+i} - \frac{1-2i}{1-i}$

(b) Převedte na goniometrický tvar číslo $z = 2 - 2i$ a vypočtete z^3

(c) Vypočtete: $|i + \frac{3+i}{2-i}|$